

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра банківської справи

**РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра**

зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
за магістерською програмою професійного спрямування
«Управління діяльністю банків на фінансовому ринку»

на тему: **Управління конкурентоспроможністю сучасного банку**

Виконавець: студент 6 курсу, групи 63
спеціальності 72 «Фінанси, банківська
справа та страхування»,
спеціалізації «Банківська справа»
МАТВИЄНКО С.О

Науковий керівник: к.е.н., ст. викл.
СЕРГЄЄВА О.С

ОДЕСА - 2018 року

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Стрімкий і динамічний розвиток банківської системи України ставить питання дослідження конкурентоспроможності сучасного банку на значний рівень. Всі комерційні банки, розробляючи стратегію свого розвитку, залучаючи ресурси, шукаючи більш вигідні умови розміщення коштів, борючись за клієнтів, стежачи за надійністю і фінансовою стійкістю свого банку, прагнуть, в кінцевому рахунку, до збільшення конкурентоспроможності. Такий шлях розвитку – підвищення конкурентоспроможності - є найвірнішим способом досягнення головної мети існування банку - отримання максимального прибутку при прийнятному ступеня ризику.

Фундаментальні основи теорії конкуренції та управління конкурентоспроможністю для різних суб'єктів господарювання та груп товарів закладено такими вченими, як: К. Агінер, В.Адамик, З.Васильченко, Г.Вербицька, В. Вітлінський, І. Волошко, А. Гальчинський, Є. Глинський, В. Грушко, О. Дзюблюк, І. Кірцнер, В. Коваленко, С. Коваленко, С. Козьменко, Ю. Коробов, М. Котлер, О. Лаврушин, Ю. Лисенков, Д. Лук'яненко, І. Лютий, Т.Майорова, Д. Мізгулін, В. Міщенко, А. Мороз, С. Науменкова, О. Падалко, А.Пересада, С. Реверчук, М. Савлук, Т. Сива, Н. Слав'янська, Ю. Уткін, В. Хабаров, О. Шевцова, Ф. Шпиг та інші. Серед розробників сучасних методик дослідження конкурентоспроможності банківської установи варто назвати таких українських науковців: І. Волощук, О. Галиць, Т. Гірченко, О. Дубовик, Ю.Заруба, О.Кіреєв, А. Кузнєцова, І. Спіцина, Я. Спіцина, Л. Федулова, І. Фомін.

Мета і завдання дипломної роботи. Метою дипломної роботи є розвиток науково-методичних засад та розробка практичних рекомендацій щодо управління конкурентоспроможністю банківських послуг залежно від їх специфіки та типу споживачів. Завдання визначити сутність таких понять

як конкуренція, конкурентоспроможність банку, банківського продукту, стратегія конкуренції; дослідити інструментарій аналізу та оцінки конкурентоспроможності банківської установи; провести аналіз конкурентного середовища банків України; визначити ступінь конкурентоспроможності банків України; визначити основні напрямки формування стратегії конкуренції.

Об'єктом дослідження є методичні та теоретичні основи конкуренції та конкурентоспроможності на ринку банківських послуг.

Предметом дослідження виступає дослідження теоретичної частини конкурентоспроможності сучасного банку і розгляд методичних рішень щодо управління конкурентоспроможністю.

Інформаційною базою дослідження послужили теоретичні положення економічної науки, численні праці українських та зарубіжних учених із питань управління конкурентоспроможністю сучасного банку, а також ПАТ Акціонерний банк «Південний», закони України та інші нормативно-правові акти. Основні положення роботи, висновки та пропозиції базуються на використанні та узагальненні даних Державного комітету статистики України, матеріалів Національного банку України та інших банків, даних періодичних видань та Інтернет-ресурсів.

Практична цінність результатів дослідження полягає в розробці методичних рекомендацій щодо удосконалення методів управління конкурентоспроможністю сучасного банку та впровадження стратегій щодо покращення конкурентних переваг на ринку фінансових послуг

Методи дослідження: теоретичне узагальнення, порівняння та систематизація (при дослідженні сутності понять «конкуренція», «банківська конкуренція», «конкурентоспроможність банку»; визначенні видів та форм банківської конкуренції; виділенні факторів, що впливають на конкурентоспроможність банку); спостереження (під час дослідження стану банківської системи України та інтенсивності конкуренції в ній); порівняння (у процесі виявлення спільних і відмінних рис методик оцінки

конкурентоспроможності банку); системного аналізу (при визначенні елементів системи та механізму управління конкурентоспроможністю банку); формалізації та економіко-математичного моделювання (у процесі розробки алгоритму оцінки конкурентоспроможності банку).

Апробація результатів дослідження. Основні результати дослідження були наведені в Міжнародній науково-практичній конференції «Актуальні питання функціонування фінансового ринку в умовах кризових явищ світової економіки»

Публікації. Результати дослідження було опубліковано:

1. Матвієнко С.О. Конкурентоспроможність як основа ефективної діяльності комерційних банків України. / Матвієнко С.О. [Електронний ресурс] // «Актуальні питання функціонування фінансового ринку в умовах кризових явищ світової економіки» . – 2018. – Режим доступу : <http://dspace.oneu.edu.ua>.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «Теоретичні засади дослідження конкурентоспроможності сучасного банку» було досліджено, що під конкуренцією у банківській сфері слід розуміти економічний процес взаємодії, взаємозв'язку і суперництва кредитних організацій, прагнучих створити кращу можливість реалізації своїх банківських продуктів і послуг, отримання максимального прибутку і якнайповнішого задоволення потреб клієнтів. Стан економічних стосунків на фінансовому секторі, особливості законодавчого регулювання банківської діяльності і деякі інші чинники різних країн сприяють розробці індивідуальних механізмів конкурентної боротьби на різних сегментах ринку банківських послуг. Державі належить головна роль у формуванні і забезпеченні ефективної конкуренції, воно через правове регулювання створює необхідні умови .

Визначено, що процес правильного врахування вибраних параметрів надає можливість банку значно підвищити рівень конкурентоспроможності власних послуг. Саме тому, особливий інтерес з боку науковців становить дослідження методичних підходів для управління окремими складовими конкурентоспроможності банківських послуг.

Було розглянуто такі терміни, як: « банківські операції», «банківська послуга» та «банківський продукт». Дослідивши вищеперераховані поняття було зроблено висновок про природу і зміст конкурентоспроможності сучасного банку. На основі цих даних було сформульоване твердження, що конкурентоспроможність банківських послуг – це система характеристик, яка дає змогу відповісти на запитання: чи потрібні дані банківські послуги споживачеві, чому клієнт не купує та не користується даною послугою та від яких факторів залежить рівень вигод, які може отримати банк від реалізації даної послуги. Зміна конкуруючих між собою банківських послуг на ринку змушує банки до управління конкурентоспроможністю не лише на основі

використання політики активного чи пасивного ціноутворення, а й використовувати політику управління якістю надання банківських послуг.

У другому розділі «Оцінювання рівня конкурентоспроможності банків України» на прикладі ПАТ Акціонерний банк «Південний», було досліджено за допомогою методик EUROMONEY та Кромонава загальні характеристики конкурентоспроможності ПАТ «Акціонерний банк «Південний» у порівнянні з провідними банками банківського сектору України. Банк ПАТ Акціонерний банк «Південний» згідно з результатами проведеного аналізу займає не найкращі позиції, але все ж таки має деякі переваги порівняно зі своїми конкурентами. Клієнтами Банку є найбільші юридичні особи всіх галузей економіки, сотні тисяч фізичних осіб, які регулярно користуються широким спектром банківських послуг. Це свідчить про популярність банку ПАТ Акціонерний банк «Південний» не тільки серед організацій, але й серед усіх верств населення.

Нещодавно банк запустив новий сервіс - BankID. Запущено мобільний додаток «ПівденнийMyBank». Дійсно, новий сервісBankID працює в банку вже з кінця травня. Це дуже зручна, сучасна послуга, яка дозволяє дистанційно ідентифікувати клієнта Банку на сайтах різних державних органів за допомогою даних його облікового запису в системі інтернет-банкінгу MyBank. Це, в свою чергу, дозволяє клієнту через Інтернет реєструвати своє майно, замовляти довідки в державних органах, які не простоюючи в черзі, подавати заяви про реєстрацію шлюбу, народження дитини, отримати інформацію з МВС про власника транспортного засобу і багато іншого. Ця послуга безкоштовна, оскільки має соціальну значимість і дає можливість банку стати ще більш корисним для своїх клієнтів.

Також був проведений кластерний аналіз конкурентоспроможності банків банківської системи України. На основі досліджень, можна зробити висновок, що на сьогоднішній день умови функціонування банківського сектору свідчать про те, що існує необхідність у розробці та впровадженні стратегічного управління конкурентоспроможністю сучасного банку, а також

розвиток нових методів формування і реалізації конкурентних стратегій та переваг.

Результати кластерного аналізу дають можливість визначити конкуренту позицію кожного окремого банку, залежно від того, до якого кластеру він належить. Аналіз яких був проведений не на абсолютних показниках, а на трьох відносних показниках, які безпосередньо відображають результати діяльності банків за різними напрямками, дозволяє визначити конкурентоспроможність конкретного банку максимально точно.

Проведення кластерного аналізу конкурентоспроможності банків сприяє впровадженню методів якісного стратегічного управління головною метою якого є набуття конкурентних переваг на ринку банківських послуг. Також створюється можливість вищому менеджменту і керівництву банку забезпечувати оптимальну пропорційність між попитом і пропозицією на банківські послуги, що створює умови для посилення конкурентоспроможності вітчизняних банків на фінансовому ринку.

У третьому розділі «Удосконалення методів розвитку управління конкурентоспроможністю сучасного банку» було досліджено зарубіжний досвід управління конкурентоспроможністю сучасного банку, а також були розглянуті і запропоновані шляхи покращення конкурентних переваг для ПАТ Акціонерний банк «Південний»,

Як висновок, можна стверджувати, що розвиток банківського сектору України перебуває на етапі, коли конкуренція між банками за кожного клієнта набуває піку актуальності. На сьогоднішній день стратегія покращення конкурентоспроможності банківської установи є основою для кожного банку, але відрізняється за методами та шляхами її реалізації.

Проаналізувавши ринок фінансових послуг та банківського сектору в Сполучених Штатах Америки та Німеччини, ми дійшли до висновку, що управління конкурентоспроможністю у цих країнах не лише відрізняються між собою, а й значно відрізняється від українських реалій. Якщо американські банки насамперед орієнтовані на розвиток передових

технологій, для обслуговування власних клієнтів, то німецькі банки застосовують старі методи підтримки власної стабільності і лише поступово, маленькими кроками, впроваджують щось нове.

Технологія Blockchain, яка запропонована для впровадження для банку ПАТ Акціонерний банк «Південний», є актуальною для усієї банківської системи України. Технологія блокчейн здатна фундаментально змінити ринок безготівкових розрахунків, прискорити проходження платежів і знизити транзакційні витрати всіх учасників. Цінність застосування даної технології при проведенні розрахунків важко переоцінити. Це і висока швидкість виконання перекладу між учасниками, і миттєве відображення операції на рахунку одержувача після відправки коштів, і зниження витрат за рахунок повної автоматизації транзакцій, і відсутність необхідності наявності довіри між учасниками, тому що гарантом достовірності та збереження даних є криптографія і математичні алгоритми.

Власне, з цієї причини найбільші світові банки почали активний розвиток блокчейн-проектів. Важливо відзначити, що на сьогоднішній день банки поки не використовують цю технологію в повній мірі, а лише проводять дослідження і виділяють деякі можливості і інструменти.

ВИСНОВКИ

Підсумовуючи проведений в роботі аналіз аналітичного та теоретичного характеру можна зробити висновки,що узагальнюють підсумки всієї роботи:

1. Проведена робота дозволила розширити існуюче уявлення проконкурентоспроможність, виділити його види, класифікувати фактори, що впливають на неї, оцінити величину її розвитку, підійти до управління нею як досистеми.

2. На основі теоретичної частини та наукових робіт було досліджено поняття «конкурентоспроможності», надані методи та шляхи дослідження конкурентоспроможності сучасного банку

3. У роботі були виділені основні фактори, які впливають на конкурентоспроможність, в тому числі і фінансові показники комерційних банків. Були розглянуті банківські рейтинги, як одні з основних показників конкурентоспроможності банків.

4. Виявлено слабкі та сильні сторони українських банків та проведено кластеризацію згідно з вибраними показниками (ВЛА/А, СТК/П, ВК/П) та виокремлено 4 кластери згідно з результатами досліджень.

5. Проведено дослідження на основі даних наданих Національним банком України за методикою Кромонава та EUROMONEY, досліджено конкурентні позиції банку ПАТ Акціонерний банк «Південний» з іншими провідними банками України, визначено місце і роль банку у банківській системі України.

6. Проведено порівняльний аналіз з зарубіжним досвідом управління конкурентоспроможністю сучасного банку, а саме виявлено особливості використання стратегій американськими та німецькими банками. Визначено про необхідність орієнтування на західний досвід та часткого використання зарубіжних стратегій у розвитку власної, запровадження розвитку

ІТдепартаменту у банку і збільшення фінансування у розгляді нових інновацій та технологій.

7. Розроблені пропозиції щодо розгляду і провадженням банком ПАТ Акціонерний банк «Південний» нових технологій та інновацій, насамперед це стосується нової для ринку технологій – Blockchain. Банкам, які працюють в Україні, сьогодні більш ніж знадобилося б зменшення операційних витрат - щоб вистояти в кризу. Деякі це вже зрозуміли, тому поки на Заході обговорюють вигоди від використання Blockchain, а також обережно тестують її, українські банки її впроваджують. Очікувати інновації та революції стоїть якраз в Україні, а не на Заході, де все дуже консервативно, а в інфраструктуру вкладені трильйони доларів, так що ніхто не готовий її радикально міняти.

Одним найважливіших факторів підвищення конкурентоспроможності в банківській сфері є здатність банку своєчасно реагувати на впровадження нових технологій та інновацій своїми конкурентами та діяти в тому ж напрямку. Для банку, який усвідомлює необхідність цілеспрямованого управління конкурентоспроможністю, що дає основу для довгострокового успішного розвитку, зазначені напрями можуть стати основою зміцнення конкурентних позицій і підвищення прибутку.

АНОТАЦІЯ

МАТВИЄНКО С.О. «Управління конкурентоспроможністю сучасного банку» (на прикладі ПАТ «Південний»).

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності «072 «Фінанси, банківська справа та страхування» за магістерською програмою професійного за спрямування «Управління діяльністю банків на фінансовому ринку» – Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2018.

У роботі узагальнюються проблеми розвитку стратегій покращення конкурентних переваг банку на ринку фінансових послуг України та управління ними, досліджуються фактори що впливають на загальну конкурентоспроможність банку на сучасному ринку фінансових послуг, також пропонуються методи та шляхи покращення управлінських рішень, а саме впровадження нових технологій та інновацій задля здобуття переваг над конкурентами.

Під час дослідження використовувалися наступні загальнонаукові методи: узагальнення та систематизація; порівняння; системного аналізу та методи оцінки конкурентного стану банку.

Ключові слова: конкуренція, конкурентоспроможність, управління, переваги, конкурентна позиція.

ANNOTATION

MATVIYENKO S.A. "Managing the Competitiveness of a Modern Bank" (evidence from PJSC "PIVDENNY").

Qualifying academic paper for the Master degree in Specialty "072" Finance, Banking and Insurance "according to the Master degree curriculum professional field "Managing the activities of banks at the financial market".Odessa National University of Economics – Odesa, 2018.

The paper summarizes the problems of developing strategies for improving the competitive advantages of the bank in the Ukrainian financial services market and managing them, examining factors that influence the overall competitiveness of the bank in the modern market of financial services, as well as suggesting methods and ways of improving the management decisions, namely the introduction of new technologies and innovations for the sake of gaining advantages over competitors.

For the purpose of the investigation, the following methods were used: methodologies and systems; equations; systemic analysis and methods of competitive bidding.

Key words: competition, competitiveness, management, advantages, competitive position.